
Nye spesialister

NYE SPESIALISTER

PTH øker beintettheten hos menn

Osteoporose regnes som en kvinnesykdom, men utgjør også et betydelig helseproblem hos menn. Behandlingsmulighetene er færre enn for kvinner.

En studie over effekten av parathyreoideahormon (PTH) viser at dette øker beintettheten hos menn med primær osteoporose (JBone Miner Res2003; 18: 9 – 17). 437 pasienter deltok, og fikk enten placebo eller subkutant teriparatid(rhPTH(1 – 34)) daglig. Etter 11 måneder var beintettheten signifikant økt både i ryggen og i hoften hos pasienter som fikk aktiv behandling. PTH forebygger nye brudd hos kvinner med osteoporose, men slike studier er foreløpig ikke gjennomført hos menn.

Genetikk ved Parkinsons sykdom

Mutasjoner i et gen kalt DJ-1 kan ha betydning for utviklingen av Parkinsons sykdom (Science 2003; 299: 256 – 9). Funksjonen av DJ-1 er ukjent, men man antar at genet har betydning for cellenes evne til å tåle oksydativt stress. Mutasjoner i DJ-1 kan dermed føre til degenerasjon av nerveceller i de nigrostriatale signalbanene. Konklusjonene bygger på genetiske studier av to familier med en arvelig form for Parkinsons sykdom.

Overvekt og ovarialcancer

Unge kvinner som er overvektige har økt risiko for senere å utvikle ovarialcancer. Det viser en studie publisert i *American Journal of Epidemiology* (2003 157: 113 – 20). Forfatterne analyserte selvrapportert kroppsmasseindeks (KMI) ved 18-årsalderen hos mer enn 1 000 pasienter og et tilsvarende antall kontrollpersoner. Oddsratio for ovarialcancer var 1,52 for høyeste versus laveste kvartil KMI (95 % 1,17 – 2,02). Det var ingen sammenheng mellom forekomst av ovarialcancer og alder ved menarche eller infertilitet.

Dokumenterte rutiner ved HSV-infeksjon

Gravide kvinner som er smittet med herpes simplex-virus (HSV) anbefales ofte å forløses ved hjelp av keisersnitt (JAMA 2003; 289: 203 – 9). Hittil har man manglet dokumentasjon for at dette forhindrer spredning til barnet. En studie fra USA bekrefter at keisersnitt reduserer smitterisikoen (ett tilfelle av 74 ved keisersnitt og ni av 117 ved vaginal fødsel, $p = 0,04$). Risikoen for neonatal HSV-infeksjon var høyere hos unge mødre og ved invasiv monitorering av svangerskapet.

Ønske om å fremskynde døden

Psykologiske og sosiale faktorer er forbundet med ønsket om å fremskynde døden hos terminale kreftpasienter. I en australsk studie ble 256 terminale kreftpasienter spurt om depresjon, angst, familieforhold, sosial støtte og følelse av å ligge andre til byrde (Psychol Med 2003; 33: 75 – 81).

14 % rapporterte et sterkt ønske om å fremskynde døden. Et slikt ønske var forbundet med høyere nivå av depressive symptomer og angst, å være innlagt i hospice, sterkere følelse av å være en byrde for andre, mer fysiske plager samt lavere familiesamhørighet og sosial støtte.

Medisinsk forskning i Danmark

Ugeskrift for Læger hadde nylig et temanummer om medisinsk forskning (nr. 4 – 2003). Mange av poengene lyder kjent: Det brukes en forsvinnende liten del av helsevesenets driftsbudsjett på forskning. Forskerstillingene er så lavt betalt i forhold til kliniske stillinger at rekrutteringen er truet. Når helsepersonell forsvinner fra forskningen, vil forskningen bli stadig mer løsrevet fra den kliniske virkelighet. Det forskningsmessige ambisjonsnivå er for lavt. Forskningsmidlene spres for tynt utover.

Til tross for strukturelle og økonomiske problemer «går det alligevel forbløffende godt». Men vil det vare?

Antibiotika på forstøver ved kronisk sinusitt

En amerikansk pilotstudie viser at antibiotika administrert via forstøverapparat virker effektivt mot akutte bihuleinfeksjoner hos pasienter med kronisk sinusitt (Otolaryngol Head Neck Surg 2002; 127: 558 – 68).

Konvensjonelle behandlingsalternativer for denne pasientgruppen er funksjonell endoskopisk sinuskirurgi eller antibiotika gitt peroralt eller intravenøst. I denne undersøkelsen deltok 42 pasienter som alle hadde kronisk sinusitt og tidligere hadde gjennomgått endoskopisk bihulekirurgi. Ved infeksjonsutbrudd med purulent

slimdannelse ble de instruert i å bruke en forstøver med et nesestykke konstruert for å levere antibiotika til bihulene. Denne terapiformen ble benyttet i 12 måneder, og valget av antibiotika baserte seg på dyrkingssvar.

Resultatene viste at de infeksjonsfrie intervallene hos forsøkspersonene økte fra seks uker, som er gjennomsnittet ved standardterapi, og opptil 17 uker. Forsøkspersonene hadde også mindre smerte, hodepine og slimdannelse ved endoskopisk kontrollundersøkelse av bihulene.

Avvik mellom konsensus og praksis ved brystkreft

Bruk av kjemoterapi hos pasienter med brystkreft avviker betydelig fra konsensusanbefalinger. Forskjellen er særlig stor for eldre kvinner (Ann Intern Med 2003; 138: 90 – 7).

I en studie av 5 100 kvinner med brystkreft stadium I, II og IIIA i New Mexico minket bruken av kjemoterapi signifikant med alder, også justert for prognostiske faktorer. I alt 66 % av kvinnene < 45 år fikk slik behandling, mot bare 18 % av kvinnene i alderen 60 – 64 år. En årsak kan være at kliniske studier viser at kjemoterapi er mindre effektivt med økende alder.

Er konsensusanbefalingene for aggressive eller er onkologene for konservative, spør artikkelforfatterne.

Lovende funn i kampen mot kolera

Den organiske forbindelsen tiazolidinon kan ha betydning for forståelsen og behandlingen av kolera og andre alvorlige enteritter (J Clin Invest 2002; 110: 1651 – 8). Forbindelsen er i stand til å regulere sekresjon og væsketransport i celler ved å binde seg til proteinet CFTR (cystic fibrosis transmembrane conductance regulator). Det er kjent at mus som har cystisk fibrose ikke kan få kolera fordi de mangler CFTR.

Forskerne har undersøkt rundt 50 000 kjemiske forbindelser for å identifisere en substans som er i stand til å blokkere CFTR og følgelig hemme sekresjonen i epitelceller. Ved bruk av humane cellekulturer og fluorescerende fargemetoder til påvisning av sekresjon, fant de frem til tiazolidinon, en nontoksisk forbindelse som reversibelt blokkerer CFTR og reduserer væskevolumene ved diaré med opptil 90 %.

Publisert: 20. februar 2003. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.